

1. ☒ Ούλοφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1, Ζωγράφου,
☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13, Χολαργός,
☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

28 / 2 / 2021

A. ΚΕΙΜΕΝΑ

Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!

.....

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit.

.....

Aenēas bellum ingens geret in Italiā. Populos ferōces contundet, mores eis impōnet et moenia condet. Tu Aenēam ad caelum feres. Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε τα υπογραμμισμένα αποσπάσματα των κειμένων.

Μονάδες 20

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές του στον φίλο του Κορνήλιο Τάκιτο. Θα γελάσεις, υπήρχε πλάι μου όχι η (κυνηγετική) λόγχη αλλά η γραφίδα και οι πλάκες· σκεπτόμουν κάτι και κρατούσα σημειώσεις· αν και (είχα) άδεια τα δίχτυα, είχα όμως τις πλάκες (μου) γεμάτες. Τα δάση και η μοναξιά είναι μεγάλα ερεθίσματα της σκέψης.

.....

Η γυναίκα τους αποκαλύπτει την προσβολή με δάκρυα και αυτοκτονεί με ένα μαχαίρι. Ξεσηκώνει τον λαό κι αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

.....

Ο Αινείας θα διεξαγάγει φοβερό πόλεμο στην Ιταλία. Έπειτα από τριακόσια χρόνια η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμόλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα θρέψει μια λύκαινα. Ο Ρωμόλος θα χτίσει τα τείχη του Άρη και θα δώσει στους Ρωμαίους το όνομά του. Η εξουσία των Ρωμαίων θα είναι χωρίς τέλος. Αυτόν εσύ, όπως τον Αινεία, θα τον υποδεχτείς στον ουρανό.

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη λέξη.

Μονάδες 10

- Το 240 π.Χ. θεωρείται η «γενέθλιος» χρονολογία της. Τη χρονιά αυτή ένας έλληνας αιχμάλωτος πολέμου από τον Τάραντα, ο (1) **Αίβιος Ανδρόνικος** οργανώνει στη Ρώμη παραστάσεις θεάτρου με ελληνικά έργα διασκευασμένα στα Λατινικά.
- Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι η δημιουργική (2) **πρόσληψη** («imitatio») και ο (3) **ανταγωνισμός** («aemulatio») που οδηγούν στην παραγωγή λόγιας και υψηλής λογοτεχνίας με προσωπικά χαρακτηριστικά.
- Οι ιδιόρρυθμες αυτές συνθήκες οδηγούν σε μια επίσης ιδιόρρυθμη εξέλιξη των λογοτεχνικών ειδών: η (4) **κωμωδία** - ο τελευταίος ώριμος καρπός των Ελλήνων - είναι το πρώτο είδος που ωριμάζει στη Ρώμη, ενώ το (5) **έπος** - ο πρώτος ώριμος καρπός των Ελλήνων - ωριμάζει τελευταίο.
- Λίγο νεότερος ο (6) **Κόιντος Οράτιος Φλάκκος** (65 π.Χ. - 8 μ.Χ.), ο «άριστος τολμητής των λέξεων» (Κοϊντιλιακός), δίκαια καυχόταν ότι «πρώτος αυτός μετέφερε το αιολικό άσμα» στη Ρώμη.
- Επειδή η μεγάλη ανάπτυξη της ρωμαϊκής γραμματείας αρχίζει στα ελληνιστικά χρόνια, οι Ρωμαίοι απομιμούνται ταυτόχρονα ελληνιστικά, κλασικά και αρχαϊκά ελληνικά πρότυπα, παρατηρείται δηλ. (7) **ανάμειξη χρονικά διαφορετικών προτύπων**.
- Οι ομοιότητες της Λατινικής με την Ελληνική οφείλονται:
 1. στην κοινή καταγωγή από την (8) **Ινδοευρωπαϊκή** (π.χ. duo -δύο, fero -φέρω, pater -πατήρ),
 2. στα (9) **πολιτιστικά** και γλωσσικά δάνεια του ελληνικού αποικισμού στην κεντρική και κάτω Ιταλία, από τη Νεάπολη και την Κύμη μέχρι τη Σικελία,
 3. στην κατάκτηση της ελληνικής Ανατολής από τους Ρωμαίους. Το πρώτο μεγάλο δάνειο των Ρωμαίων από τους Έλληνες ήταν το αλφάβητό τους: από την αποικία της (10) **Κύμης** υιοθέτησαν τον 8ο/7ο αι. π.Χ. μια παραλλαγή ελληνικού δυτικού αλφαβήτου. Συνεπώς το «λατινικό» αλφάβητο, που σήμερα έχει γίνει παγκόσμιο κτήμα, είναι στην πραγματικότητα ελληνικό.

3. α. Με βάση το δεύτερο κείμενο να αναφερθείτε στο **έγκλημα** με το οποίο συνδέθηκε ο τερματισμός της μοναρχίας στην αρχαία Ρώμη και η έναρξη της δημοκρατίας. Ποια γεγονότα ακολούθησαν την αποκάλυψη του εγκλήματος;

- 2 Η κατάλυση της βασιλείας των Ετρούσκων γύρω στα 510 π.Χ. συνδέεται με μια μυθική παράδοση που αναφέρει πως η Λουκρητία, σύζυγος του Λεύκιου Ταρκύνιου Κολλατίνου και αδερφή του Ιούνιου Βρούτου, βιάστηκε από τον άξεστο και βίαιο γιο του Ταρκύνιου Υπερήφανου, τελευταίου ηγεμόνα της Ρώμης, τον Σέξτο Ταρκύνιο. (<<Tarquinius Superbus...laedit>>). Η Λουκρητία κάλεσε τους συγγενείς της, αποκάλυψε τον βιασμό και αυτοκτόνησε με ένα εγχειρίδιο (<<Illis femina...interficet>>). Ο αδελφός της ξεσήκωσε τον λαό της Ρώμης εναντίον της βασιλικής οικογένειας, με αποτέλεσμα οι Ταρκύνιοι να εκδιωχτούν και να καταφύγουν στην Ετρουρία (<<Populum concitat...adimit>>). Έτσι τελείωσε η περίοδος της μοναρχίας και ακολούθησε η μοναρχία. Ο αδελφός της Λουκρητίας, Λεύκιος Ιούνιος Βρούτος και ο σύζυγός της, Ταρκύνιος Κολλατίνος αποτέλεσαν τους πρώτους δύο υπάτους της Ρώμης (**Liber iam populus...constituit**).

β. Αφού αναφερθείτε στο περιεχόμενο του πρώτου βιβλίου της <<Αινειάδας>> του Βιργιλίου να επισημάνετε ποια εδραιωμένη αντίληψη των Ρωμαίων απηχεί το τρίτο κείμενο. Πώς αποδεικνύεται αυτό με βάση το κείμενο;

- 1 Το τρίτο κείμενο αποτελεί διασκευή του πρώτου βιβλίου της Αινειάδας του Βιργιλίου και προβάλλει την πεποίθηση ότι η ιστορική πορεία της Ρώμης ήταν προαποφασισμένη από τη θεία βούληση.
- 2 Η αντίληψη αυτή προβάλλεται με την προφητεία του Δία προς την κόρη του Αφροδίτη για τη λαμπρή τύχη του γιού της Αινεία και των απογόνων του και την παράλληλη αναφορά στην ίδρυση της <<αιώνιας πόλης>> και στον επεκτατισμό της.
- 1 Ο πατέρας των θεών καθισχύζει την οργισμένη κόρη του που έχει αγανακτήσει με την αδιάκοπη καταδίωξη του Αινεία από την Ήρα. Τη διαβεβαιώνει ότι ο Τρώας ήρωας θα αποθεωθεί, αφού κατακτήσει και εκπολιτίσει τους άγριους λαούς της Ιταλίας (**Aeneas bellum..condet**).

- 0.5 Ο γιος του Ίουλος (ή Ασκάνιος για τους Τρώες) θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα (**Tu Aenem...muniet**).
- 1 Έπειτα από τριακόσια χρόνια βασιλείας αυτής της γενιάς θα γεννηθούν οι δίδυμοι γιοι της Ίλιας (ιέρειας Ρέας Σίλβιας) και του θεού Άρη, ο Ρωμύλος και ο Ρώμος, που θα τραφούν με γάλα μια λύκαινας (**Post trecentos annos..nutriet**). Από τον Ρωμύλο θα οικοδομηθεί η Ρώμη και θα πάρουν το όνομά τους οι Ρωμαίοι, οι οποίοι είναι πεπρωμένο (*fatum*) να έχουν ατελεύτητη εξουσία στην οικουμένη (**Romulus..fine erit**).
- 0.5 Οι πόλεμοι θα τελειώσουν οριστικά και θα επανέλθει η χρυσή εποχή όταν γίνει αυτοκράτορας ο απόγονος του Ίουλου Καίσαρας Αυγουστος, ο οποίος θα αποθεωθεί (**Caesar Augustus...accipies**).

Μονάδες 10

4.α. Για καθεμιά από τις παρακάτω λατινικές λέξεις να γράψετε μια ομόρριξη της νέας ελληνικής:

stat: **στάση** / milites: **μιλιταριστής** / imperium: **ιμπεριαλισμός** / femina: **θηλυκός** / mores: **αμοραλισμός**

Μονάδες 5

β. **casus belli / a priori**: Να σχηματίσετε μια πρόταση στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις λατινικές φράσεις.

- Ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών επιμένει στο **casus belli** σε περίπτωση επέκτασης των χωρικών υδάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο.
- Σημαντικό ρόλο σε κάθε δύσκολο εγχείρημα παίζει η ενδελεχής, **a priori** έρευνα και η προετοιμασία.

Μονάδες 5

5. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

Gaius Plinius: κλητική ενικού **Gai Plini**

feroces: γενική πληθυντικού **ferocium**

aliquid: δοτική ενικού **alicui**

hoc modo: αιτιατική ενικού **hunc modum**

filius: κλητική ενικού **fili**

Illis: αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους **illas**

duo consules: δοτική στον ίδιο αριθμό **duobus consulibus**

ingens: ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους **ingentia**

mores: ονομαστική ενικού **mos**

eis: ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους **id**

quos: γενική ενικού θηλυκού γένους **cuius**

nomine: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους **nomen**

Caesar Augustus: κλητική ενικού **Ceaser Auguste**

Μονάδες 15

6. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

cēpi: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής **capit**

erat: β' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής **fueratis**

habēbat: β' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής **habuisti**

vidēbis: απαρέμφατο μέλλοντα (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος) **visurum esse**

laedit: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής **laesisse**

interficit: α' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής **interfecimus**

extrahit: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής **extaxisse**

constituit: μετοχή μέλλοντα (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος) **constituturus**

geret: γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα **gerent**

transferet: απαρέμφατο ενεστώτα **transferre**

pariet: απαρέμφ. μέλλ. ενεργητικής φωνής (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος) **parituram esse**

condet: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα **condunt**

Μονάδες 12

7. **feres:** να κλιθεί η οριστική ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

Μονάδες 3

- **fero, fers, fert, ferimus, fertis, ferunt**

8. **Post trecentos annos:** α. Να δηλωθεί με άλλο τρόπο β. να αναγνωριστούν συντακτικά και οι δύο φράσεις.

Μονάδες 2

α. **trecentis post annis**

β.

Post trecentos annos	post annos: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (στο ρήμα), trecentos: επιθετικός προσδιορισμός στο annos
trecentis post annis	trecentis: επιθετικός προσδιορισμός στο annis / post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (στο ρ.) / annis: αφαιρετική του μέτρου από το post.

9. **cultro se ipsam interficit:** Να μεταφέρετε το ρήμα στο α' και β' πληθυντικό πρόσωπο του ίδιου χρόνου επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές στην πρόταση.

- (Nos) **cultro nos ipsas interficimus** / (Vos) **cultro vos ipsas interficitis**

Μονάδες 3

10. Οι παρακάτω προτάσεις να μετατραπούν σε απαρεμφατικές με εξάρτηση την φράση που δίνεται στην παρένθεση:

- **Ridēbis.** (Gaius Plinius dicit...) Gaius Plinius dicit **illum risurum esse.**
- **Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit.** (Illi narrant...) Illi narrant **Tarquinium Superbum, septimum atque ultimum regum, illo modo imperium perdere.**
- **Aeneas bellum ingens geret in Italia.** (Jupiter praedicit...) Jupiter praedicit **Aeneam bellum ingens gesturum esse in Italia.**

Μονάδες 5

11. α. Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit:

Να εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς του αποσπάσματος και να τους αναγνωρίσετε συντακτικώς.

- **septimus / ultimus:** παραθέσεις στο Tarquinius Superbus.
- **hoc:** επιθετικός προσδιορισμός στο modo.
- **Sextus Tarquinius:** επεξήγηση στο filius.
- **uxoris:** παράθεση στο Lucretiae.

Μονάδες 5

β. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit.:

Να εντοπίσετε τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του αποσπάσματος και να τους αναγνωρίσετε συντακτικώς.

- **ex vulnere:** εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο extrahit.
- **dolore:** αφαιρετική του τρόπου στο extrahit.
- **liber:** επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο constituit.
- **iam:** επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο liber.

Μονάδες 4

γ. etsi retia vacua, plenas tamen ceras habebam:

Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και να επισημάνετε τη συντακτική της λειτουργία.

- Δευτερεύουσα επιρρηματική **εναντιωματική πρόταση**.
- Λειτουργεί ως **επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης** στο habebam.

Μονάδα 1